

2025-03-18

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar gällande betänkandet Säkerhetsprövningar – nya regler (SOU2024:88)

Dnr. 2025 KS0074

Sammanfattning

Hylte kommun (hädanefter ”kommunen”) tillstyrker i huvudsak de förslag utredningen lämnar, med undantag för förslagen i avsnitt 10 och 11 gällande införande av möjlighet till överklagande av säkerhetsprövningsbeslut och vilken instans som i så fall ska vara överprövande organ. Kommunen delar utredningens bedömning att dessa förslag behöver utredas vidare, och anser att så bör ske innan nya bestämmelser införs i säkerhetsskyddslagen.

Yttrande

I det följande lämnas kommunens synpunkter på respektive förslag.

Avsnitt 7 Överväganden om säkerhetsprövningen

Kommunen tillstyrker förslagen som lämnas i avsnittet.

En mer utförlig reglering av grundutredningen och vad en sådan bör omfatta samt vilket underlag den bör innehålla medför sannolikt en mer likartad hantering hos olika verksamhetsutövare vilket är positivt ur såväl säkerhetssynpunkt som förutsebarhetsperspektiv för den som ska provas.

Förslaget är utformat så att 3 kap. 12 a § föreskriver att ”en grundutredning *bör* omfatta följande personliga förhållanden [...]”. Det är positivt att verksamhetsutövaren ges en möjlighet att själv bedöma vilka av de uppräknade förhållandena som är relevanta att utreda i det enskilda fallet, beroende på bl.a. vilken säkerhetsklass som är aktuell, vilken typ av verksamhet den som provas ska arbeta i och vilken typ av säkerhetskänsliga uppgifter som kan förekomma där. På samma sätt som utredningen bedömer kommunen att det är önskvärt att en grundutrednings omfattning kan variera beroende bl.a. på dessa omständigheter. Det kan dock övervägas om några av de personliga förhållanden som räknas upp alltid ska ingå i en grundutredning. En kontroll av personliga förhållanden vad gäller brottslighet, samröre med kriminella etc., ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd torde normalt ingå i en grundutredning oaktat dess omfattning, medan övriga uppräknade personliga förhållanden kanske kan kontrolleras beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Bestämmelsen skulle kunna delas upp på följande sätt:

”En grundutredning ska omfatta följande personliga förhållanden:

a) Brottslighet,

- b) Samröre med kriminella, kriminella nätverk, terroristorganisationer, extremistiska rörelser eller extremister,*
- c) Ekonomiska förhållanden,*
- d) Hälsotillstånd*

En grundutredning bör därutöver omfatta följande personliga förhållanden:

- e) Anknytning till utlandet*
- f) Missbruk*
- g) Samarbetsvilja, felaktig eller bristande information, och*
- h) Andra i säkerhetshänseende relevanta omständigheter.*

Om bestämmelsen delas upp på förslaget sätt bör nog övervägas vilka personliga förhållanden som alltid ska upptas i en grundutredning.

Kommunen har inga synpunkter på att bestämmelserna införs på lagstiftningsnivå.

Avsnitt 8 Säkerhetsprövningsbeslut

Kommunen tillstyrker förslagen som lämnas i avsnittet.

Kommunen har, liksom utredaren, gjort bedömningen att handläggning av ärenden om säkerhetsprövning i den kommunala verksamheten redan idag omfattas av förvaltningslagen. För kommunernas del bör regleringen därför inte innebära någon förändring, såvitt bestämmelserna inte avviker från förvaltningslagens bestämmelser.

En sådan avvikelse är bestämmelsen om motiveringsskyldighet i 3 kap. 4 f §. Att endast säkerhetsprövningsbeslut till nackdel för den prövade behöver motiveras är en skillnad mot nu gällande ordning för kommunen. Ändringen är administrativt underlättande för kommunen.

Beträffande undantagen enligt punkterna 1–3 i samma bestämmelse bedöms de också ha positiva effekter för kommunens möjlighet att skydda uppgifter som bedöms säkerhetskänsliga.

Kommunen bedömer dock att undantagsbestämmelserna, dvs. att motivering utelämnas, kan bli aktuella att tillämpa relativt ofta. Motiveringen av ett säkerhetsprövningsbeslut som innebär att den prövade inte bedöms lämplig att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten utgörs normalt av bedömningar som i sig riskerar att röja uppgifter om omfattas av i vart fall punkterna 1 eller 2.

Det kan därför också ifrågasättas vilken funktion bestämmelsen i fjärde stycket samma paragraf om motivering i efterhand egentligen får. Kommunen bedömer att om en motivering utelämnas med stöd i undantagsbestämmelserna på grund av uppgifternas natur är det osannolikt att motivering istället kan lämnas i efterhand utan att samma skyddsvärden riskeras. Den rättighet för den enskilde som stycket medför riskerar att bli i det närmaste illusorisk.

Avsnitt 9 Avstängning av statligt anställda

Kommunen har inga synpunkter på förslagen i avsnittet.

Avsnitt 10-11 Överprövning av säkerhetsprövningsbeslut samt En ny myndighet för överprövning av säkerhetsprövningsbeslut

Kommunen avstyrker förslagen som läggs fram i avsnitten 10–11.

Utredningen föreslår att det införs en möjlighet till överklagande av säkerhetsprövningsbeslut. Förslaget innebär att den som är anställd hos en verksamhetsutövare eller anställd hos en aktör som ingått säkerhetsskyddsavtal med verksamhetsutövaren kan överklaga ett säkerhetsprövningsbeslut som rör den anställde.

Kommunen delar utredningens bedömning att det finns ett stort antal frågor som behöver utredas vidare. Kommunen avstyrker därför förslaget att en bestämmelse om överklagande av säkerhetsprövningsbeslut införs i 8 kap. 4 § säkerhetslagen. En ordning för överklagande bör inte införas innan det finns ett robust beslutsunderlag, särskilt eftersom det är säkerhetskänslig verksamhet som berörs.

Det kan finnas skäl att i framtiden införa en möjlighet till överprövning av säkerhetsprövningsbeslut, till exempel av hänsyn till rättssäkerheten för den enskilde. Det finns dock i nuläget alltför många oklarheter kring hur en sådan möjlighet till överklagande och en överprövningsprocess ska utformas. En relevant frågeställning är om överklagandemöjligheten ska vara generell eller om det ska finnas undantag för t.ex. någon säkerhetsklass. Kommunen bedömer att det sannolikt inte är motiverat med en så allmän möjlighet till överklagande som nu föreslagits. En arbetsgivare avgör löpande vilka arbetsuppgifter som är lämpliga för en anställd. I de fall en säkerhetsprövning resulterar i att en anställd bedöms olämplig för vissa arbetsuppgifter, men alltså är lämplig för andra, får det inte nödvändigtvis några direkta konsekvenser för den anställdes anställning eller anställningsvillkor. Det bör övervägas om inte fördelning av arbetsuppgifter, även efter säkerhetsprövning, kan ingå i arbetsledningsrätten om det inte får några direkta arbetsrättsliga eller andra konsekvenser för den anställde. I dessa fall verkar intresset av att undvika en process där säkerhetskänslig verksamhet kan komma att exponeras överväga den anställdes rätt till överprövning av säkerhetsprövningen.

Hur verksamhetsutövarens möjlighet att utelämna motivering av säkerhetsprövningsbeslut av säkerhetsskäl ska förhålla sig till den anställdes möjlighet att överklaga är också oklart.

Kommunen bedömer också att en verksamhetsutövares bedömning i fråga om sina säkerhetsskyddsåtgärder, inklusive personalsäkerhet och säkerhetsprövning, måste väga tungt. Det är ytterst verksamhetsutövaren som har ansvar för det egna säkerhetsskyddet. Om en överprövande instans ska ha möjlighet att undanröja och ersätta verksamhetsutövarens beslut anser kommunen att det måste ske med viss restriktivitet. Särskilt mot bakgrund av utredningens förslag till 8 kap. 4 b § som anger att den överprövande nämndens beslut inte ska få överklagas. Verksamhetsutövaren blir alltså bunden av en annan myndighets bedömning i fråga om en anställdes lämplighet att delta i säkerhetskänslig verksamhet, utan möjlighet till överprövning i sin tur. Kommunen bedömer att dessa aspekter nog måste utredas vidare.